

Tokodi Panna – Ritecz György

Szervezett bűnözés és a turisták biztonsága

A globalizáció egyértelmű „kedvezményezettje” a turizmus,¹ de a globalizálódás a szervezett bűnözés és a nemzetközi szervezett bűnözés katalizátora is egyben. E két jelenség elvileg egymástól teljesen függetlenként létezik, mégis a nemzetközi mozgás és nem utolsósorban a turizmus kapcsán jelen lévő gazdasági potenciál azt eredményezi, hogy a két jelenség, illetve azok elemei nemritkán „érintkezésbe” lépnek, ami elsősorban azt jelenti, hogy a turisták mint a szervezett bűnözés sértejtjei, áldozatai jelennek meg, de akár az is előfordulhat, hogy a bűnszervezet részesei is lehetnek, illetve azzá válhatnak. A probléma súlyát jól érzékelteti, hogy „[a]z unió polgárainak négyötödét a szervezett bűnözés, a terrorizmus és drogkereskedelem elleni küzdelem foglalkoztatja legjobban”²

1. Fogalomtisztázás

A köznyelvben is használatos a szervezett bűnözés kifejezés, de annak egzakt definíciója, pontos tartalma már kevésbé közkeletű. Az értelmezés országonként eltérő lehet, de először nézzük meg a magyar normaszöveget (SZÉLES 2001).

A magyar a Büntető törvénykönyv³ 459. § (1) bekezdése szerint:

- „1. bűnszervezet: három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése;
2. bűnszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet;
3. csoportosan követik el a bűncselekményt, ha az elkövetésben legalább három személy vesz részt.”

Tehát a szervezett bűnözés legfőbb jellemzője, hogy több, egymással szoros és rendszeres kapcsolatban álló bűnözői csoport végzi, amelyek célja az, hogy – törvénytelen tevékenységüket lehetőleg törvényesnek feltüntetve – minél nagyobb nyereségre tegyenek szert.

¹ Ezt jól érzékelteti a 1. *A biztonság szerepe a turizmus rendszerében (holisztikus megközelítés)* és a 14. *Nemzetközi mobilitás és biztonság turisztikai vonatkozásai* című fejezet is.

² KAISER, Günther (1988): *Kriminologie*. Heidelberg. Elérhető: www.jogiforum.hu/hirek/19678 (A letöltés ideje: 2018. 02. 22.)

³ 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.).

A fenti, jogszabály szerinti felsorolás lényegét tekintve fokozatosságot is jelent, vagyis a legkomolyabb, legsúlyosabb a bűnszervezet, amely nemcsak több főből áll, de hosszabb időszakra szerveződött, és súlyos bűncselekményeket követ el, míg a bűnszövetség inkább eseti jellegűnek tekinthető, de szervezett módon követik el cselekményüket, míg a csoportos jelleg inkább csak azt jelenti, hogy több elkövető van.

A szervezett bűnözés kriminológiai ismérvei:⁴

1. a bűnözői csoportok tagjainak tartós összekapcsolódása;
2. sajátos szervezeti struktúra, amely élén egy keménykezű vezető áll;
3. tervszerűség, munkamegosztási jelleg;
4. a legális és az illegális üzletek összekapcsolása;
5. konspiratív elkövetői magatartás;
6. az elkövetési módszerek sokszínűsége, rugalmas bűnözési technológia;
7. pénzmosási cselekmények;
8. nemzetközi jelleg, mobilitás;
9. az infrastruktúra kihasználása.

Ez a felsorolás már jóval tagoltabban fogalmazza meg a szervezett bűnözés sajátosságait, és itt már megjelenik a nemzetközi jelleg, amely nem tekinthető kizárólagosnak, de a turizmushoz való kapcsolódás tekintetében mindenképpen említésre méltó.

Ha már nemzetköziség, vizsgáljuk meg, hogy az Európai Unió hogyan határozza meg a bűnszervezet fogalmát! „Olyan kettőnél több személyből álló hosszabb időre létrejött szervezett csoport, amely összehangoltan működik, és amelynek célja az, hogy legalább négy évig terjedő szabadságvesztéssel vagy szabadságelvonással járó intézkedéssel vagy annál szigorúbb szankcióval büntetendő bűncselekményeket kövessen el közvetlen vagy közvetett pénzügyi vagy egyéb anyagi haszonszerzés érdekében.”⁵

Mint látjuk, itt a hazai szinten megállapított ötévi szabadságvesztéssel szemben négy évet határoz meg a jogszabály, amely az egyes nemzetek eltérő jogalkotására igyekszik tekintettel lenni, de a lényegét tekintve a norma alkotóinak szándéka, illetve a jelenség pontosabb leírása szempontjából a bűncselekmények súlyossága a meghatározó.

A magyar büntetőjogban a bűnszervezetben való részvétel kettős értelemben is jelen van. Egyrészt maga az, hogy valaki egy bűnszervezet tevékenységében részt vesz – attól függetlenül, hogy elkövetett-e más bűncselekményt⁶ – már büntetendő cselekmény. Ugyanis „[a]ki bűncselekmény bűnszervezetben történő elkövetésére felhív, ajánlkozik, vállalkozik, a közös elkövetésben megállapodik, vagy az elkövetés elősegítése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja, illetve a bűnszervezet tevékenységét egyéb módon támogatja, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő” [Btk. 321. § (1) bekezdés]. E cselekmények száma, pontosabban a statisztikában kimutatható

⁴ KAISER, Günther (1988): *Kriminologie*. Heidelberg.

⁵ 2008/841/IB kerethatározat 1. cikk.

⁶ Saját értelmezésem szerint.

mértéke hazánkban szinte minimális.⁷ A bűnügyi adatbázis⁸ szerint 2012–2018 között évente általában⁹ 3–7 ilyen jogsértő cselekményt regisztráltak.

Másrészt egyfajta minősítő körülménynek is tekinthető, amely más, „alap”-bűncselekmények esetén súlyosbító körülménynek számít. Ezt jelzik a bünszervezetben történő elkövetésre vonatkozó rendelkezések (Btk. 91. §). Ugyanis az (1) bekezdés szerint: „Azzal szemben, aki a szándékos bűncselekményt bünszervezetben követte el, a bűncselekmény büntetési tételének felső határa a kétszeresére emelkedik, de a huszonöt évet nem haladhatja meg.” Egyezség esetén a Btk. 83. § (2) bekezdése szerinti büntetési tételt kell alapul venni, illetve a 91. § (2) bekezdése szerint: „Azzal szemben, aki a bűncselekményt bünszervezetben követte el, kitiltásnak is helye van.” A súlyosbító jelleget erősíti még a tevékeny megbánásra¹⁰ vonatkozó korlátozó rendelkezés, a határozott ideig tartó szabadságvesztésre,¹¹ a feltételes szabadságra bocsátásra,¹² a foglalkozástól eltiltásra,¹³ a próbára bocsátásra,¹⁴ a jóvátételi munkára,¹⁵ az elkobzásra,¹⁶ a halmazati büntetésre,¹⁷ a tárgyalásról lemondásra,¹⁸ szabadságvesztés végrehajtásának felfüggeszthetőségére¹⁹ vonatkozó rendelkezések is.

Ezek után tekintsük át, hogy a szervezett bűnözés mely területeket, illetve bűnözésfajtaikat érinti általában:

- zsarolás,
- adósságbehajtás,
- védelmi pénz szedése,
- lakásbetörések,
- ingatlanügyek,
- illegális környezetszennyezés,
- rablás,
- illegális szerencsejáték,
- számítógépes bűnözés,
- gazdasági jellegű csalások,
- hamisítás,
- illegális kereskedelem,

⁷ Pedig a lakosság egyre nagyobb része, 2017-re már az ötöde „maffiaállamnak” minősíti hazánkat (HANN 2018, 10.).

⁸ Elérhető: <https://bsr.bm.hu/> (A letöltés ideje: 2018. 01. 12.)

⁹ 2016-ban kiemelkedő számú, 21 esetet rögzítettek, a jelenség hátterének ismertetésére jelen tanulmány nem vállalkozhat.

¹⁰ Btk. 29. § (3) bekezdés.

¹¹ Btk. 36. § és 37. § (2) bekezdés *ac*) és *bb*) pont.

¹² Btk. 38. § (4) bekezdés *c*) pont és 44. § (2) bekezdés *b*) pont.

¹³ Btk. 53. § (4) bekezdés.

¹⁴ Btk. 65. § (2) bekezdés *b*) pont.

¹⁵ Btk. 67. § (2) bekezdés *b*) pont.

¹⁶ Btk. 73. § (1) bekezdés *b*) pont és 74/A. § (1) bekezdés *a*) pont, (2) bekezdés *i*), *l*) és *o*) pont.

¹⁷ Btk. 81. § (4) bekezdés.

¹⁸ Btk. 83. § (3) bekezdés.

¹⁹ Btk. 86. § (1) bekezdés *b*) pont.

- embercsempészet,
- kábítószer-csempészet,
- fegyvercsempészet,
- árucsempészet,
- gépjárműlopás,
- prostitúció,
- korrupció,
- masszázsszalón,
- vendéglátó egység üzemeltetése.

Kezdetben megpróbáltuk a listát szétbontani oly módon, hogy melyek azok, amelyek érintetik a turistákat, és melyek kevésbé. Ez utóbbiakat igyekeztünk a felsorolás elejére tenni, de rá kellett jönnünk, hogy nincs olyan terület, amely ne érinthetné akár a turistákat is, így lehetetlen, illetve nincs értelme ilyen jellegű felosztásnak. Például az adósságbehajtás alapvetően a helyi lakost érintheti, de adott esetben, ha ő bármilyen szolgáltatást nyújt turisták számára, egyből érintett lehet turista is. Ugyanis tipikus, hogy vendéglátó egység, étterem kialakításához a tulajdonosnak kölcsönt kell felvennie, és némely országokban, illetve egyes szituációkban lehet, hogy ez (vagy egy része) nem pénzügyintézetektől történik, hanem a helyi bűnszervezettől. Így adósságbehajtás történhet, amely tipikusan nem mentes az erőszaktól, és adott esetben a jelen lévő turista vagy a vagyontárgyai (járműve, csomagjai stb.) szenvedő kárát a „behajtási eljárásnak”. A lakásbetörés is elsősorban a helyi lakosságot érintheti, de az Airbnb és az ilyen jellegű elszállásolás elterjedésével már közvetlenné válhat a kapcsolat.

Mindenképpen meg kell említenünk a digitális bűnözést is, amelyre szintén egyre jobban ráeszi a kezét a szervezett bűnözés, amely szintén közvetlenül is érintheti a turisták biztonságát. Egyik tipikus eleme a bankkártyákhoz kapcsolódik. Egyrészt az ATM-ek, kártyaleolvasók manipulálásával a kártyaadatokat megszerzik, és rövid időn belül a kártyaszámláról akár más országban vagy esetleg más földrészén vásárlásokat hajtanak végre, illetve lehívják a számlán lévő összeget. Ennek magasabb (mondhatni bűnszervezeti) szintje, amikor az interneten keresztül, a pénzügyintézetek más rendszerein keresztül szerzik meg a számlaadatokat, és így jutnak a pénzhez. A személyes adatok digitális megszerzése²⁰ nemcsak közvetlenül pénzügyi visszaéléseket tehet lehetővé, hanem más súlyos bűncselekmények elkövetését is, amelyekre most nem térhetünk ki. A digitális bűnözés másik aspektusa a csalás, amikor az elkövető valakit tévedésbe ejt hasznoszerzése érdekében. A turistákat érintően ilyen lehet utazási irodák, szállító-, idegenvezetést hirdető vállalatok virtuális létrehozása is.²¹

Mielőtt az egyes térségek, országok értékelésére rátérünk, a fenti fogalmak körébe még célszerű felvenni a terrorizmust. Elvileg mondhatnánk, hogy ez teljesen más terület, de nézzük csak meg a magyar Büntető törvénykönyvet! „... terroristacsoport a három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja terrorcselekmény elkövetése” (Btk. 319. §). Szinte teljesen megegyezik a bűnszervezet meghatározásával, vagyis mindkettőben három vagy annál több személy vesz részt, mind a kettő

²⁰ Lásd GDPR-szabályozás.

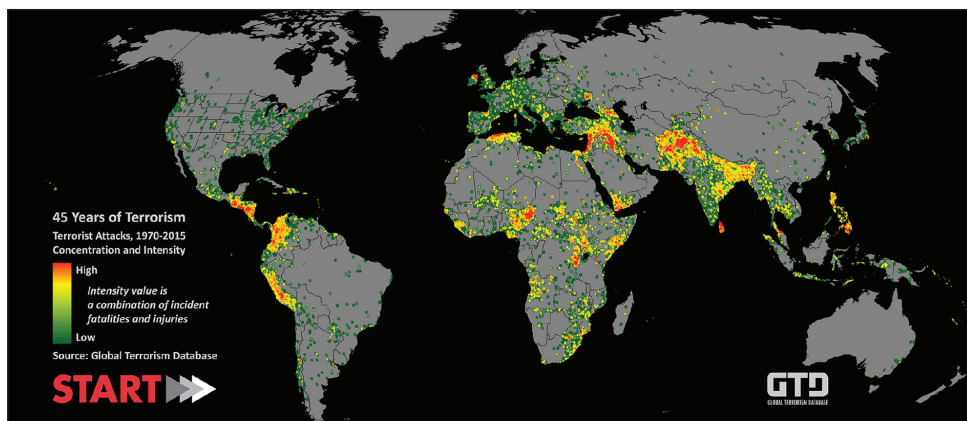
²¹ Elérhető: <https://24.hu/fn/gazdasag/2017/07/21/green-holidays-biznak-a-tuntetes-erejeben-a-karosultak/> (A letöltés ideje: 2018. 03. 02.)

hosszabb időre szervezett és összehangoltan működő csoport. Csak a céljukban térnek el, bár ha a Btk. 459. § (1) bekezdését nézzük – célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése –, akár a terroristacsoport célja is lehetne, mert az általuk elkövetett cselekmények is ebbe a kategóriába tartoznak.

2. Régiós, illetve országonkénti elemzés²²

Rendkívül nehéz az egyes régiók és országok összevetése, illetve elemzése szervezett bűnözés vonatkozásában, nemcsak azért, mert eltérők a jogi normák, de a nemzetközi és az egyes országos statisztikák is igen szűkösen érintik e témát. Ezt jelzik a fentebbi magyar bűnügyi statisztikai adatok is. Ezen túlmenően a publikációkban és a nyilvánosan elérhető információkban sok esetben keverednek a fogalmak, valamint sok ország vonatkozásában a súlyosabb szituáció – háború, polgárháború – egyfajta értelemben elfedi, a kívülálló számára kevésbé érzékelhetővé teszi a szervezett bűnözés jelenlétét, pedig szakmai szinten köztudott, hogy az ilyen instabil, anarchikus állapotok épphogy kedvező táptalajt jelentenek a szervezett bűnözői csoportok működésének. A pontatlanságot, illetve az árnyalt elemzés szükségességét jelzi például az is, hogy a magyar Konzuli Szolgálat honlapján az utasok tájékoztatására szolgáló felületen 4–4 európai és amerikai országot érintően használták azt a kifejezést, hogy szervezett bűnbandák tevékenységével lehet számolni, míg ugyanezt csak két afrikai ország esetében tették, ázsiai és óceániai országok esetében pedig egyáltalán nem szerepel e kifejezés.

Pedig köztudottan ettől eltérő a valóságos kép.

1. ábra

Terrorcselekmények helyszínei és intenzitása 1970–2015 között

Forrás: Global Terrorism Database²³

²² Sajnálatos módon területi korlátok miatt részletesebb országonkénti értékelésre nincs mód.

²³ Elérhető: www.start.umd.edu/gtd/images/START_GlobalTerrorismDatabase_TerroristAttacksConcentrationIntensityMap_45Years (A letöltés ideje: 2018. 01. 24.)

Az ábra vizuálisan is érzékelteti azokat a térségeket, amelyek potenciális kockázatot jelentenek az odalátogató turisták számára. Természetesen nemcsak a terrorcselekmények okán, hanem mert ezen területek, országok legtöbb esetben háborús térségek, illetve fegyveres konfliktusok jellemzik őket, amelyek sok esetben nem államok közötti, hanem etnikumok, törzsek, esetleg vallási csoportosulások és nemritkán bűnszervezetek (az előbbi felosztás egyes esetekben átfedéseket is tartalmaz) közötti összeütközéseket jelentenek (PÓCZIK 2011). Mindez az jelenti, hogy nem ajánlott, illetve kockázatos a turisták számára az adott térségbe, országba való utazás. Ezt jelzi a konzuli szolgálat honlapján szereplő utazásra nem javasolt, illetve fokozott biztonsági kockázatot rejtő országok, térségek listája.²⁴ Ezen információkat feldolgozva már valóságközelibb képet kapunk, amikor a nem javasolt államok között 26 afrikait, 16 ázsiait, 2 amerikai és mindössze 1 európai államot találunk. Némileg árnyalja a képet a fokozott biztonsági kockázatot jelentő országok listája. Meg kell jegyezni, hogy a két listában vannak átfedések, mivel egyes országokban lehetnek (és vannak) olyan területek, amelyek utazásra nem javasoltak, illetve más részek „csak” fokozott biztonsági kockázatot jelentenek. E második listában már 31 ázsiai, 26 afrikai, 14 amerikai és 3 európai²⁵ ország szerepel.

2.1. Európa

Európán belül talán először *Ukrajnát* kell megemlíteni, ahol jelenleg is háború folyik. A kelet-ukrajnai Donyeck és Luhanszk megyék egyes területein fegyveres összetűzések zajlanak, tartós a feszültség, gyakoriak az erőszakos megnyilvánulások, illetve bűncselekmények.²⁶ Ukrajna más területein is fokozott óvatosság és körültekintés ajánlott főképpen sötétedés után. Megszaporodtak a terrorfenyegetések és -cselekmények.²⁷ Romlott a közbiztonság, gyakrabban tulajdonítanak el gépjárművet, gépkocsiban hagyott értékeket, iratokat, a zsebtolvajlás sem ritka a zsúfolt helyeken, például piacokon. Az országon belül oligarchák (bűnszervezetek) uralkodnak. *Oroszország* a terrorizmus tekintetében magas rizikófaktorú országnak számít. Csecsenföld, Dagesztán és az észak-kaukázusi régió egyéb köztársaságai és megyéi utazás és ott-tartózkodás szempontjából a *fokozott biztonsági kockázatot rejtő* kategóriába tartoznak. Többek értékelése szerint Oroszországban a szervezett bűnözés már állami szintű, bár ez a turistákat elvileg közvetlenül nem, de közvetett módon annál inkább érintheti.

²⁴ Elérhető: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok> (A letöltés ideje: 2018. 01. 10.)

²⁵ Megjegyzendő, hogy ez korábban egy ország volt, vagyis Jugoszlávia, mivel a jelenlegi listán Szerbia, Koszovó és Macedónia szerepel.

²⁶ A migrálóról, menekülőről pontos adat nem áll rendelkezésre. Mindenesetre szakmai berkekben köztudott, hogy Szlovákiában, Csehországban és Lengyelországban is 2014 óta (országanként) több száz ezer fő ukrán vállalt munkát legálisan, és kapott munkavállalási engedélyt. Az UNHCR adatai szerint 2017. év végén az ország területén belüli menekülők (IDPs) száma 1,8 millió fő. Elérhető: http://popstats.unhcr.org/en/overview#_ga=2.119362441.1292396299.1536082106-540087036.1513145599 (A letöltés ideje: 2018. 09. 05.)

²⁷ Elérhető: www.karpatinfo.net/cikk/belfold/2568067-brenzovics-terrortamadas-volt-ungvaron (A letöltés ideje: 2018. 03. 08.)

Ennél enyhébb a helyzet a *Balkánon*, de a szervezett bűnözés tipikus elemei egyértelműen kézzelfoghatók. Jóllehet az albán kormányok az utóbbi időben komoly eredményeket értek el a közrend és a közbiztonság javításában, a szervezett bűnözés változatlanul jelen van az országban. Az ellenérdekelte bűnözők közti leszámolások általában ritkán és félreeső helyeken történnek, de nem zárható ki, hogy azoknak végtelen áldozata is lehet (például utcán parkoló gépkocsi elleni bombamerénylet, lövöldözés). Ahogy fentebb már említettük, a Konzuli Szolgálat Európa vonatkozásában elsősorban a volt jugoszláv tagállamokat jelöli meg mint a szervezett bűnözés turistákra kockázatot jelentő helyszíneit. Montenegró alapvetően biztonságos, viszonylag alacsony az országba látogató turisták ellen irányuló bűncselekmények száma. Az országban jellemző a szervezett bűnözői csoportok közötti rivalizálás, leszámolás, ami azonban nem a beutazó külföldiek ellen irányul. Téli időszakban a hegyvidéki turistaközpontok, míg nyáron a tengerparti üdülőhelyek biztonsági kockázata nő meg a turisták sérelmére elkövetett, kisebb súlyú bűncselekményeket illetően. Szerbia mára már alapvetően biztonságosnak tekintett ország, de ha végiggondoljuk, hogy az Európába irányuló illegális migráció az elmúlt években milyen nagyságrendben és intenzitással jutott át Szerbián, be kell látnunk, hogy a szervezett bűnözés még mindig jelen van és hatékonyan működik.²⁸ Ezenkívül a személygépkocsival Szerbia déli területére (Belgrád–Niš) utazóknak célszerű óvatosnak lenniük. Ugyanis az autópálya-pihenőkben szervezett bandák garázdálkodnak. Általában betörik az álló gépkocsi ablakát, és eltulajdonítják az otthagytott ingóságokat. A bent alvó vagy ülő utasok sem jelentenek visszatartó erőt. Az észak-koszovói területek az úgynevezett „I. nem javasolt utazási célszomszágok és térségek” kategóriába tartozik, míg az ország többi területe pedig a „II. fokozott biztonsági kockázatot jelentő célszomszágok és térségek” kategóriába sorolható. Ez elsősorban az ország szűk nemzetközi elismertségére és az etnikai, vallási, nyelvi hovatartozás miatt megnyilvánuló erőszakos cselekményekre vezethető vissza. Bár fogalmazhatnánk úgy is, hogy az állam mint olyan csak részben működik, az EU és a KFOR nélkül szinte működésképtelen, ami kedvező környezet a bűnszervezetek számára. A külföldiek sérelmére elkövetett – elsősorban vagyoni, azaz lopás, zsebtolvajlás – bűncselekmények száma viszonylag csekély. Ugyancsak a balkáni térséghez kapcsolódóan kell megemlíteni Törökországot, igaz, alapvetően nem a szervezett bűnözés kapcsán, hanem a török–szír határ közelében, illetve a magába Szíriába átnyúló hadműveletek kapcsán, valamint a kurdok lakta térség háborús viszonyai miatt beutazásra nem javasolt, de más részek is biztonsági kockázatot rejtene. A turistákat érintően jelentkezhetnek – és sajnos jelentkeztek is²⁹ – terrorcselekmények nagyvárosokban. A szervezett bűnözés jelenlétét kevésbé említik, de az ember- és kábítószer-csempészet meghatározó útvonalába esik az ország, amely elképzelhetetlen lenne jól működő bűnszervezetek nélkül. Ezek tevékenysége viszont általában közvetlenül nem érinti a turistaforgalmat.

A nyugat-európai országok szinte mindegyikéhez kapcsolódóan el lehet mondani, hogy a hatóságok a 2015. novemberi párizsi, majd a brüsszeli merényletek óta megnövekedett terrorfenyegetettséggel számolnak, és intézkedéseiket is ehhez igazítják. Általánosságban

²⁸ Lásd RITECZ–SALLAI 2016.

²⁹ Elérhető: https://index.hu/kulfold/2017/01/16/isztambuli_terrorattakas_titkosszolgalati_szal_is_lehet_a_hat-terben/ (A letöltés ideje: 2018. 03. 08.) Elérhető: www.origo.hu/nagyvilag/20160313-hatalmas-robbanas-razta-meg-ankarat.html (A letöltés ideje: 2018. 03. 08.)

elmondható, hogy megerősített rendőri jelenlétet biztosítanak a nagy forgalmú, turisták által különösen kedvelt pontokon. Különösen Belgiumban, Franciaországban és Nagy-Britanniában³⁰ célpontnak számítanak a könnyen támadható objektumok, rendezvények, többek között a nagyobb kulturális rendezvények, koncertek, illetve a bevásárlóközpontok is, amelyek a turisták által is látogatottak. Ezenkívül ismertek az úgynevezett no-go zónák, amelyek különösen az esti, éjjeli órákban nem ajánlottak a turisták számára. Ugyanis ezen kerületeket a főleg migránsháttérű bűnszervezetek uralják, és mindennaposak a vagyoni elleni és élet elleni erőszakos cselekmények. Inkább csak érdekességgént említendő meg, hogy Olaszországban manapság a bűnszervezetek helyett a bűnszövetségben elkövetett cselekményeket lehet megtapasztalni, például a tömött buszokon négy-öt zsebes körbeveszi a turistákat, s erőszakkal veszi el értékeiket. Pedig a maffia (kvázi a bűnszervezet szinonimája) kifejezés is innen származik, de manapság arra gondolnánk, hogy ennek létjogosultsága már a múlté. Ezzel együtt 2017-ben Nápolyban személyes tapasztalataim szerint igenis él és virul a maffia, és a lakosság tisztában van azzal, ki dolgozik nekik. Napjainkban viszont a bűnszervezetek itt nem a köztörvényes bűncselekményekre koncentrálnak, hanem például az ingatlanspekuláció, az autópálya-építés vagy a közszolgáltatások a fő területük.³¹ Másrésztől viszont kialakult egyfajta „mafiakultusz” is, amelynek részeként Szicíliában és Nápoly környékén „maffiaesemények” helyszínei turistalátványosságoknak számítanak.

2.2. Amerika

Észak-Amerika biztonságosnak tekinthető, bár a terrorfenyegetettség itt sem elhanyagolható, viszont a turisták kevésbé jelentenek potenciális célpontokat. Dél felé haladva a kockázatok és a bűnözés szervezettsége is jelentős mértékben növekszik.

Lényegét tekintve már Mexikó is magán hordozza a szervezett bűnözést érintően Latin-Amerika jellemzőit. A legtöbb országra igaz, hogy bizonyos részei kimondottan *biztonsági kockázatot jelentenek* a szervezett bűnözés és a rossz belbiztonsági helyzet miatt.³² A turisták által leginkább látogatott helyeken egyre gyakoribb a sérelmükre elkövetett lopás, rablás. Az utóbbi években sok államban folytak fegyveres összecsapások a hadsereg és a drokartellek, illetve a különböző kábítószercsoportok között. A növekvő belbiztonsági kockázatok miatt a külföldi állampolgárok személyi és vagyonbiztonsága is egyre fokozottabb veszélyeknek van kitéve. Javasolt elkerülni a zsúfolt éjszakai lokálokat, a tömegdemonstrációkat.

A hollywoodi filmekben romantikus és kalandos a *karib-tengeri* kalózzokkal való találkozás, de a való életben inkább kerülendő. Ugyanis a kelet-karibi térségben a lehorgonyzott vagy a part közelében található hajókat sok esetben kalózzok (gyakorlatilag bűnszervezetek)

³⁰ Elérhető: https://index.hu/kulfold/2017/09/15/robbanas_tortent_a_londoni_metroban/ (A letöltés ideje: 2018. 03. 08.). Elérhető: <https://24.hu/kulfold/2017/03/22/londoni-terroramadas-kepek-a-helyszinrol/> (A letöltés ideje: 2018. 03. 08.) Elérhető: <https://24.hu/kulfold/2017/06/19/terroramadas-volt-a-londoni-gazolas/> (A letöltés ideje: 2018. 03. 08.)

³¹ Elérhető: www.hirado.hu/kulfold/havaria/cikk/2018/01/09/lecsaptak-a-hirhadt-calabriai-maffia-tagjaira/ (A letöltés ideje: 2018. 03. 08.)

³² A részleteket lásd: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/amerika?mexiko> (A letöltés ideje: 2018. 03. 05.)

támadják meg és rabolják ki. Általánosan is rendkívül magas az elkövetett bűncselekmények száma, amelyek közül a leggyakoribb az emberrablás, rablás, de az utóbbi időben jelentősen megnőtt az emberölések száma is. Az emberrablások áldozatainak 10%-a külföldi állampolgár. A kábítószerbandák működése miatt több országban, illetve egyes részeiben többször rendelték el rendkívüli állapotot vagy kijárási tilalmat. Viszont többször előfordult, hogy külföldi turisták rendőrnek vagy katonának álcázott bűnözők áldozataivá váltak. Salvador és Costa Rica területét a drogkereskedelmi útvonalak a kolumbiai, ecuadori vagy egyéb dél-amerikai forrásokból kiindulva behálózzák. Az idegenforgalom még meglévő célpontjaira a reguláris erők és a rendfenntartó szervek felügyelnek. A szervezett, csoportos turizmuson kívül az egyéni turistautazások kockázatosak.

Kevésbé köztudott, hogy évtizedekig Kolumbiában követték el a legtöbb terrorcselekményt (RITECZ 2016). A kormány 2016 végén békemegállapodást kötött az országban tevékenykedő legnagyobb gerillaszervezettel, a FARC-kal. A békekötést követően a terroristacselekmények száma ugyan jelentősen lecsökkent, de a fenyegetettség a továbbra is aktív ELN gerillaszervezet, a FARC szakadár csoportjai és egyéb illegális fegyveres csoportok részéről továbbra is fennáll. Jelentősen visszaesett az életellenes bűncselekmények, az emberrablások és a terroristacselekmények száma, ugyanez nem mondható el azonban a magánszemélyek ellen elkövetett lopások, zsebtolvajlások arányáról.

Kicsit részletesebben ismertetjük az elkövetési módszereket, amelyek a *latin-amerikai* térség legtöbb országában érvényesek. Mobiltelefonok utcán történő használata nem ajánlott, mert könnyen kikapják a kézből. Előfordul, hogy bűnözők drogot csempésznek áldozataik ételébe, italába, de olyan esetre is volt példa, amikor utcán osztogatott reklámanyagokkal, szórólapokkal történt érintkezést követően került a kábítószer az áldozatok szervezetébe. Az ilyen esetekben alkalmazott kábítószerek rövid időre cselekvőképtelenné teszik az áldozatokat, amit az elkövetők arra használnak fel, hogy kirabolják őket, szexuálisan visszaéljenek a helyzettel, vagy a bankkártyájukról emeljenek le pénzt. Gyakori a bankkártyák lemásolása is. Inkább nagyvárosokban előforduló bűncselekménytípus az úgynevezett „expressz emberrablás”, amely arra irányul, hogy az elrabolt és rövid időre fogva tartott személy bankkártyájáról pénzt emeljenek le. Az áldozatok gyakran utcán leintett taxik utasai közül kerülnek ki.

A kábítószerrel való visszaélést a kolumbiai törvények nagyon szigorúan büntetik. Nemcsak a kábítószer-csempészet tartozik ebbe a bűncselekményfajtába, de idesorolják a kábítószer még legkisebb mennyiségű birtoklását is. A bűnszervezetek elterjedt módszere, hogy külföldi állampolgárokat szerveznek be drogfutárnak könnyűnek ígérkező munkára busás fizetség fejében. Áldozataikkal elhitetik, hogy nincs érdemi ellenőrzés, és/vagy lefizették a tisztviselőket. Nemritkán csupán kisebb mennyiségű kábítószerrel látják el a futárjelöltet, majd maguk „dobják fel” őket egyfajta csaliként, hogy a nagyobb mennyiséget szállító futárokról eltereljék a hatóságok figyelmét. Ezenkívül gyakori bűncselekményfajta az úton-állászerű rablás, amikor balesetet vagy sérülést színelve támadják meg az utast. Gyakran esnek áldozatul külföldiek állandó tevékenységnek, amely során magukat rendőrnek kiadó bűnözők útleveleket, pénzt stb. tulajdonítanak el azzal az indoklással, hogy meg kell vizsgálni, nem hamis-e. A hatóságok gyakran szemet hunynak a jogsértések felett, amelyek megakadályozására amúgy is nehezen lennének képesek. Ez *Dél-Amerika* több országára is jellemző.

Venezuelában egyfajta felpolgárháborús helyzet, illetve anarchia a jellemző. Főleg a kolumbiai határ közelében fekvő térségbe való utazás nem ajánlott. A közbiztonság szinte teljes hiánya a jellemző. Napközben is gyakoriak a fegyveres rablások, emiatt a nap

semelyik szakában nem ajánlatos az utcán sétálni, főleg a nagyvárosokban. Brazíliában a káosz a jellemző, a közbiztonság teljes összeomlását megelőzendő, Michel Temer elnök elrendelte, hogy Rio de Janeiróban 2018 végéig a hadsereg vegye át a tagállam közbiztonságának ellenőrzését.³³ Bármikor lehet számítani kisebb-nagyobb bűncselekményekre: lövöldözésekre, lopásokra, fegyveres rablásokra, utcai zsebtolvajlásra, őrizetlenül hagyott értékek eltulajdonítására, különösen a nevezetességek környékén, strandokon, szállodákban, éttermekben, bárokban, szórakozóhelyeken.

2.3. Óceánia

Ausztrália és Óceánia térségéből egyedül Pápua Új-Guineában detektálható jelentősebb szervezett bűnözői tevékenység. Az ország egyes területein szinte állandósultak a törzsi és etnikai villongások. A fővárost, Port Moresbyt ezek az események nem érintik közvetlenül, ott azonban a rendkívül rossz közbiztonság okoz gondot. Országszerte gyakoriak a lopások, gépjárműfeltörések, fegyveres és csoportos rablások, nemi erőszak, zsebtolvajlás. A bankok és bankautomaták, illetve használói kedvelt célpontjai a bűnözőknek.

2.4. Ázsia

Ázsiában gyakorlatilag egy időben több háborús, polgárháborús térség is van, amelyek egyben a bűnszervezetek és a terror színterei is. Ilyen kiemelt helyszínek az *Afganisztán*, *Pakisztán* és a vele határos indiai tartományok. A Közel-Keleten Szíria, Irak, Libanon jelentős része, Palesztina Gázai övezete, illetve Jemen.

Az ENSZ – becslések szerint átlagosan napi 80 incidens történik az ország területén – „konfliktus utáni országról” újra „háborúban álló országra” módosította Afganisztán besorolását. A külföldiek könnyen az öngyilkos merényletek, a fegyveres rajtaütések és az emberrablások potenciális célpontjává válhatnak. Pakisztán bizonyos területeire a külföldiek beutazása a pakisztáni külügyminisztérium előzetes engedélyéhez kötött. A bűnözés veszélye kiemelkedően magas, a központi hatalom nem tud érvényt szerezni a jog és a törvény előírásainak. A széles skálán mozgó bűnözés leggyakrabban előforduló esetei: vallási szektás és törzsi alapú támadások, célzott gyilkosságok, fegyveres rablás, emberrablás, közterületeken elkövetett gyilkosság és bombatámadás. India a pakisztáni határszakasz teljes hosszában kiemelten veszélyes a terrortámadások és a fegyveres hátravillongások miatt, de egész India a terrorveszélynek fokozottan kitett ország. Az elmúlt néhány évben közforgalmú helyek rendszeresen voltak merényletek célpontjai. A térséghez tartozóan Banglades egészére jellemző ugyanakkor a terrorfenyegetettség és a bizonytalan biztonsági helyzet. Az al-Kaidához kötődő csoportok az indiai szubkontinensen is aktívak. Az országban gyakoriak a külföldiek sérelmére elkövetett fegyveres rablások, zsebtolvajlások, egyéb kifosztási kísérletek. A térség északi oldalán a kirgiz–tádzsik–üzbégi hármasság

³³ Elérhető: https://index.hu/kulfold/2018/02/23/katonak_ezrei_leptek_el_rio_szegenynegyedeit/ (A letöltés ideje: 2018. 03. 07.)

határ térségében általános veszélyforrás a lappangó iszlám extrémizmus, a térség instabil politikai helyzete, a vitatott határok, az etnikai ellentétek, illetve az Afganisztán felől terjedő bűnözés nem hatékony kezelése.

A *közel-keleti* gócpont Szíria és Irak körül összpontosul, ahol gyakorlatilag az Iszlám Állam veresége ellenére rendszeresek az erőszakos cselekmények, fegyveres összecsapások a kormányzat hadserege, a biztonsági erők, illetve különböző fegyveres csoportok, milíciák és a kurd pesmerga között, amelyek számos halálos áldozatot követelnek. A szomszédos Libanon közbiztonsági helyzetét alapvetően meghatározza a folyamatos politikai válság. Több alkalommal európai turistákat raboltak el a Bekaa-völgyben a szír határ közelében. Számos helyi közösség él a határon átnyúló csempészetből, kábítószer-termelésből, gépkocsilopásból és egyéb illegális tevékenységekből. Hasonló a helyzet a Gázai övezetben is. Jemenben a Szaúd-Arábia által vezetett arab koalíciós erők jemeni katonai beavatkozása, valamint a különböző félkatonai, vallási és etnikai csoportok közötti fegyveres összecsapások miatt az országban háborús-polgárháborús helyzet áll fenn. Az al-Kaida és ISIS-terroristák által elkövetett merényletre került sor a fővárosban és a vidéki tartományokban egyaránt. Az országban a közbiztonság összeomlott, nagy a külföldiek sérelmére elkövetett emberrablás és vagyon elleni támadások veszélye is.

Több ország is megemlíti még, így Thaiföld, a Fülöp-szigetek, Indonézia, Kam bodzsa és Kelet-Timor, ahol az instabil államvezetés, a terror és a bűnszervezetek jelenléte okán rendszeresek a fegyveres összecsapások. A bűnbandák sok esetben a terroristák módszereit alkalmazzák, gyakran fordulnak elő emberrablások, robbantások, utcai lövöldözések. A tömegközlekedési eszközökön mindennaposak a lopások. Előfordul, hogy kiskorú személyek gyanútlan turistákat csapdába csalnak, majd megzsarolnak. A terroristacselekmények fő célpontjai az állami intézmények mellett a külföldiek által előszeretettel látogatott üdülőhelyek, bevásárlóközpontok, repülőterek, vallási kegyhelyek lehetnek. A turisták kárára elkövetett legjellemzőbb bűncselekmény a lopás és a rablás. Idetartozhat még Malajzia, ahol a Fülöp-szigetek déli részéről a tengeren át behatoló iszlamista fegyveresek emberrablásokat hajtanak végre. Jellemzőek a turisták ellen elkövetett vagyon elleni bűncselekmények (lopások, zsebtolvajlás, rablások, autófeltörések). Elterjedt bűncselekmény a hitelkártya-hamisítás, valamint a bankautomaták manipulálása.

2.5. Afrika

Afrika országai közül alig akad olyan, amelyik a turisták számára biztonságosnak volna nevezhető. Nehéz kategorizálni, illetve csoportosítani, de kezdjük Észak-Afrikával! Tunézia, ahonnan indult az úgynevezett arab tavasz, kvázi biztonságosnak tűnik, bár az államvezetés nem stabil, és rendkívüli állapot van kihirdetve. A külföldi állampolgárok sérelmére elkövetett bűncselekmények megelőzésére a tunéziai hatóságok kiemelt figyelmet fordítanak. Ennek ellenére célzott támadások is előfordulnak.³⁴ A szomszédos Líbia maga a káosz. Átláthatatlan szövetségi rendszereket alkotó *fegyveres milíciák tevékenykednek*, ugyanakkor *továbbra sincs*

³⁴ Elérhető: www.origo.hu/utazas/hirek/20170425-ujranyilt-a-hotel-tuneziaban-amelynek-strandjat-ver-aztatta.html
(A letöltés ideje: 2018. 03. 09.)

központi hatalom, jelen vannak a szélsőséges iszlamista csoportok (ISIS, Ansar al-Sharia) (PÓCZIK 2015). Továbbá (illetve éppen ezért) is magas a köztörvényes bűncselekmények száma, mindennaposak a rablások, emberrablások, az útonállás. Egyiptomban is szükség-állapot van érvényben a terrorfenyegetettség tekintetével. Potenciális célpontot jelenthetnek a külföldi turisták által nagy számban látogatott szórakozóhelyek, éttermek és a templomok is. Algériában is megnőtt a terrortámadások lehetőségének veszélye és a külföldi érdekségek vagy állampolgárok elleni megtorló támadások és az emberrablás valószínűsége. Hasonló a helyzet a szomszédos Maliban és Mauritániában is, ahol az al-Kaida dzsihadista szervezet Magreb-csoportja, az AQMI terroristái által elkövetett terrorcselekmények, emberrablások és túszejtések mindennaposak. A Maliból, Nigerből kiszorított dzsihadisták aktivitásuk egy részét Burkina Fasóba helyezték át, így itt is magas a terrortámadások és az emberrablás veszélye. *Nigerben a Boko Haram terrorszervezet és bűnbanda tevékenysége a potenciális veszély.* Csád az előző országokhoz képest nyugodtabbnak tűnik, ezzel együtt is a líbiai, nigériai, nigeri és a közép-afrikai köztársasági határvonal 30 kilométeres körzetén belüli utazás nem javasolt. Az országban olykor előfordulhatnak terrorcselekmények és emberrablások, ideértve a külföldiek által is látogatott területeket, kiemelten a keleti régiót. Az autóutak mentén elkövetett erőszakos cselekmények száma növekvő tendenciát mutat. A Szudáni Köztársaság és Dél-Szudán ugyanez a kategória, annyival fűszerezve, hogy a térségben törzsi alapú polgárháború folyik.

Afrika szarva mindig is az instabilitás és az éhínség szinonimája volt. Etiópiában magas a terrorfenyegetettség szintje. Az al-Shabaab terrorszervezet merényletek végrehajtását helyezte kilátásba a kelet-afrikai országban. A terrortámadások kiemelt célpontjai lehetnek a jelképértékkel bíró helyek, épületek (vallási központok, kormányzati és igazgatási épületek, a légi, vasúti és vízi közlekedési infrastruktúra), a turisztikai központok, továbbá minden olyan hely, ahol emberek tömegben gyülekeznek. Mindennaposak a zsebtolvajlások, a banditák támadásai, a törzsi összecsapások, valamint az emberrablás veszélye is fennáll. Szomália vizein, valamint a Szomáliával határos nemzetközi vizeken gyakoriak és folyamatosak a hajók elleni kalóztámadások és a fegyveres rablások. A fegyveres milíciák által elkövetett bűncselekmények száma az egész országban magas. Gyilkosságok, fegyveres rablások és az emberrablások a legjellemzőbbek. Az al-Shabaab terroristacsoport és más, a szomáliai kormánnyal szemben álló csoportok igen aktívak (TÁLAS 2011).

A *közép-afrikai* térség államairól elmondható, hogy nem javasolt turistacélpontok, ugyanis gyenge az államszervezet, a legtöbb országban a biztonságot veszélyeztető félkatonai, militáns csoportok garázdálkodnak. A térségben az al-Shabaabhoz, a *Boko Haramhoz* vagy más *iszlamista szervezet*hez köthető terroristacsoportok és egyéb bűnbandák tevékenykednek. A nemzetközi vizeken gyakoriak a hajók elleni kalóztámadások, ahogy a közutakon is rendszeresek a fegyveres rablások. A bűnözők sok esetben rendőröknek, katonáknak álcázzák magukat. A rendőri erők erőforrásai igen korlátozottak. Több térségben jellemző a nyugatellenes hangulat,³⁵ ami közvetlen veszélyt jelenthet minden külföldi számára. A nyugati partvidékhez még hozzá tartozik, hogy Gambiát és Bissau-Guineát a kolumbiai és venezuelai drokartellek bázisként használják az Európába irányuló kábítószer-csempészeti tevékenységükhöz, amit az AQIM is igyekszik kihasználni. Afrika déli része némileg normalizáltabb, így erre nem térünk ki.

³⁵ A Boko Haram jelentése hausza nyelven: „a nyugatosodás szentségtörés”.

3. Konklúzió

A szervezett bűnözés és annak tevékenysége sokkal összetettebb, mint elsőre gondolnánk. A globalizációnak köszönhetően a bűnszervezetek tevékenysége nemcsak országokon, de kontinenseken is átível. Többek között ennek köszönhetően az európai turista Európán és Észak-Amerikán kívül alig talál olyan térséget, ahol közvetlen vagy közvetett formában ne találkozna a bűnszervezetekkel, így a biztonsága érdekében ezen országokba erősen megfontolandó a kiutazás. Amennyiben mégis emellett dönt, célszerű néhány óvintézkedést megtenni, illetve figyelmet fordítani az alábbiakra.

- Kiutazás előtt tájékozódjunk, hogy mely régiókba, városokba, városrészekbe nem célszerű turistaként belépni.
- Kevésbé ajánlott olyan helyekre látogatni, amelyek nincsenek a külföldi turisták által gyakrabban felkeresett úti célok között.
- Előzetes informálódás célszerű, hogy mely utazási iroda, taxis cég, gépjármű-bérbeadó cég, szálloda tekinthető megbízhatónak.
- Egyes országokban, városrészekben az éjszakai, illetve az egyedül való közlekedés mellőzendő.
- Támadás esetén ne tanúsítsunk ellenállást! Próbáljunk meg nyugodtan viselkedni, ne tegyünk hirtelen mozdulatokat, mindenben kövessük a támadó utasításait, ne álljunk ellen, és vita nélkül nyújtuk át értékeinket, a készpénzt vagy a mobiltelefont!
- Ne viseljünk táskát, órát, nyakláncot, karkötőt, gyűrűt az utcán, a pénz tárolására inkább a ruha alatt hordott kis méretű, nyakba akasztható táskát, deréktáskát használjunk!
- Mobiltelefonunkat ne használjuk az utcán, mert igen elterjedt bűncselekményfajta, amikor egy pillanat alatt kikapják a telefont a turista kezéből, és elszaladnak vele!
- Nagyobb összegű készpénzt ne vigyünk magukkal, illetve ha mégis, több helyre rejtjük azt el, és ne vegyük elő nyilvános helyen!
- A bankkártya, illetve a mobiltelefon letiltásához szükséges sürgősségi telefonszámot jegyezzük meg, vagy tartsuk külön a pénztárcától!
- A pénzt érdemes több helyre, jól zárható táskába, nadrágzsebbe elhelyezni.
- Tolvajlás, rablás esetén készíttessünk rendőrségi jegyzőkönyvet!
- Az eredeti dokumentumok helyett úti okmányaink másolatát tartsuk magunknál!
- Szállodai szobában ne hagyjunk pénzt, értéktárgyat! Javasolt az úti okmányainkat és értékeinket a szálloda széfjébe zárni.
- Metrón és minden tömegközlekedési eszközön fokozottan ügyeljünk az értékeinkre!
- Hátizsákban iratokat, pénzt, mobiltelefont, fényképezőgépet ne tartsunk!
- Az üdülőhelyeken a strandolás során ne hagyjuk értéktárgyainkat őrizetlenül!
- Kerüljük a feltűnő vagy hivalkodó viselkedést, a jól beazonosíthatóan idegen jelleget, a közterületen vagy szórakozóhelyen történő, éjszakába nyúló tartózkodást, különösen a külvárosi és a vidéki környezetben!
- Kerüljük az elhagyott, pihenésre alkalmasnak tűnő parkokat, mert ez a rablások kiemelt terepe!
- Kizárólag hivatalosan működő taxitársaságoktól rendeljük taxit, és ne ülünk be az úgynevezett „fekete taxikba”!

- Bérelt kocsinál különösen vigyázzunk, hogy az autó belső terében ne maradjon semmi olyan tárgy, ami felhívhatja az ablaktöréssel dolgozó tolvajok figyelmét!
- Ha autóval közlekedünk, válasszuk inkább a fizetős, őrzött parkolókat! Mindig felhúzott ablakokkal és lezárt ajtókkal járjunk!
- Bankautomata (ATM) használatakor törekedjünk arra, hogy az lehetőség szerint nappal vagy jól megvilágított, forgalmas utcákon történjen!
- A saját bőröndjeinket és egyéb csomagjainkat mindig magunk csomagoljuk be, és más csomagját ne szállítsuk!

Felhasznált irodalom

- GTD – Global Terrorism Database. Elérhető: www.start.umd.edu/data-tools/global-terrorism-database-gtd (A letöltés ideje: 2020. 01. 08.)
- HANN Endre (2018): Korrupció és érzékelés. *HVG*, 2018. 01. 18. sz. 10.
- Konzuli Szolgálat: *Konzuli tájékoztatás*. Elérhető: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?> (A letöltés ideje: 2020. 01. 08.)
- PÓCZIK, Szilveszter (2011): Research Conferences on Organised Crime at the Bundeskriminalamt in Germany 2008–2010. In TÖTTEL, Ursula – BÜCHLER, Heinz Hrsg.: *Crime research, organized crime and social consequences in Hungary*. Köln, Bundeskriminalamt – Luchterhand Verlag. 111–127.
- PÓCZIK Szilveszter (2015): Afrikai terrorista- és szakadárszervezetek. In KISS Álmos Péter szerk.: *Al-Mourabitoun: az „örök” szervezete Észak-Afrikában*. Budapest, Honvéd Vezérkar Tudományos Kutatóhely (HVK TKH). 173–190.
- RITECZ György (2016): A terrorizmus és a migráció viszonya a számok alapján. *Acta Humana*, 4. évf. 5. sz. 103–123.
- RITECZ György – SALLAI János (2016): *A migráció trendjei, okai és kezelésének lehetőségei 2.0*. Budapest, Hanns Seidel Alapítvány.
- SZÉLES Nóra (2001): A szervezett bűnözés fogalmának megjelenése a büntetőjogban. *Bírák Lapja*, 11. évf. 2. sz. 67–75.
- TÁLAS Péter (2011): Terrorfenyegetettség 2010-ben. *Nemzet és Biztonság*, 4. évf. 3. sz. 2.

Felhasznált jogszabályok

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

A Tanács 2008/841/IB kerethatározata (2008. október 24.) a szervezett bűnözés elleni küzdelemről